

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. נותן טעם לפגם מותר.....2
- ב. אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אלא א"כ גדול הימנו בחכמה ובמנין.....4
- ג. שמן לא פשט איסורו ברוב ישראל.....9
- ד. אין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה.....10
- ה. ועל ייגן משום בנותיהן ועל בנותיהן משום דבר אחר.....10
- ו. בנותיהן דאורייתא היא דכתיב לא תתחתן בם דאורייתא ז' אומות ... ולר"ש בן יוחי דאמר ... לרבות כל המסירות ... דאורייתא אישות דרך חתנות ... זנות בבית דינו של שם גזרו.....13
- ז. הבא על העובדת כוכבים הלכה למשה מסיני היא ... הבועל ארמית קנאין פוגעין בו ... דאורייתא בפרהסיא וכמעשה שהיה.....14
- <פ>ח. בצינעא נמי בית דינו של חשמונאי גזרו ... ישראל הבא על העובדת כוכבים חייב משום נשג"א כי אתא רבין אמר משום נשג"ז.....16
- ט. ייחוד דבת ישראל דאורייתא היא.....17
- י. בן מתייחד עם אמו ואין אחר מתייחד עם כל עריות שבתורה.....19
- יא. ייחוד דאורייתא דאשת איש ואתא דוד וגזר אפי' אייחוד דפנויה.....20
- יב. ואתו תלמידי בית שמאי ובית הלל גזר אפי' אייחוד דעובדת כוכבים.....22
- יג. גזרו על תינוק עובד כוכבים שיטמא בזיבה שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצלו במשכב זכור ... מאימתי מטמא בזיבה ... בן ט' שנים ויום אחד.....23

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דף לו.

א. נותן טעם לפגם מותר

כל דבר שטעמו פגום¹ אינו אוסר מן התורה, דכתיב (דברים יד פסוק כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה וגו', נבילה הראויה לגר לאכילה קרויה נבילה ושאינה ראויה לגר לאכילה אינה קרויה נבילה, כמבואר להלן דף סז: ומדרבנן אסור בפני עצמו².

ולפיכך אינו אוסר תערובתו, ואפילו אין טעמו פגום מחמת עצמו שבפני עצמו הוא מוטעם ומשובח אלא שפוגם תערובתו. אף כשנמחה גופו ואין רוב היתר כיון דסוף סוף אינו ראוי לאדם כלל כל שיש מעט היתר תו לא גזרו³.

וכל זה כשאינו ראוי למאכל אדם, אבל כל שראוי למאכל אדם ע"י הדחק, כל שהוא בעין אסור מן התורה, ולכן בתערובות י"א שכל עוד אין רוב היתר אפילו מחצה על מחצה⁴ הוה כבעין ואסור מן התורה, ואינו מותר אלא ברוב היתר.

אולם כשיש רוב היתר הרי הוא מותר⁵, משום שאין שייך בו טעם כעיקר לאוסרו כיון שלא אסרה תורה טעם שאינו משובח וממילא בטל ברוב ככל תערובת ללא טעם.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד קג א

² למנחת כהן ולפר"ח אות א' חולק וכתב דליכא איסור דרבנן כי אם בל תשקצו דמאוס כו'. דנ"מ אי שרי לערובי בידים למנחת כהן אסור ע"י צ"ט [ס"ו], ולהפר"ח משום מאוס אפשר דשרי לערב בידים. ואין זה מוכרח. פמ"ג משב"ז שם א ודע דקיי"ל כל אוכלין אם נפסד מאכילת אדם מותר מן התורה ומדרבנן אסור כדעת המנחת כהן בפ"ט מחלק א' וכן הסכים המשנה למלך בפ"ח ממ"א דין ח"י יע"ש, ואם ראויין ע"י הדחק למאכל אדם אסורין מן התורה כמו שביאר זה המנחת כהן שם. אלא שיש לי לדון ולספק אי לוקה כל שקצת ראוי. ויש לעיין בבשר וחלב וכלאי הכרם שלוקין שלא כדרך אכילה כלל אם נפסד בשר בחלב מאוכל אדם ונפל להיתר באין רוב אי דומה לזבובים ויתושים. ויראה דהר"מ כתב בפ"ד ממ"א הי"א בשר בחלב שעירב דבר מר והניח חלוקה שנפסד, משמע כל שנפסד אף בבשר וחלב עפרא הוא, ובפתיחה [ח"ג פ"ו] חקרנו בזה וצ"ע שפ"ד שם ד

³ משב"ז שם

⁴ דעת יש מי שאומר בשו"ע שם ב והוא דעת הרשב"א כדלהלן.

⁵ אמנם כן טעמא דמילתא מהיכן למדו חז"ל לומר כן, דכל שיש רוב היתר ונותן טעם לפגם קצת שרי, עמדו בו הראשונים ז"ל. והמתבאר מרשב"א בארוך ק"ט ב' [ב"ד ש"א י"ט א] לדעתי כך הוא, דמנבילה גמרינן נותן טעם לפגם לאיסור בעין אף שהיה מושבת מעיקרא כל שאין ראויה אח"כ למאכל אדם כלל פקע איסורא. וע"י תערובת בהיתר שרי זה מן הסברא, דטעם כעיקר דלא בטיל מאחרי רבים האמור בסנהדרין יליף ממשרת או ממדין [פסחים מ"ד ב] וזה דווקא טעם מושבת, הא כל שנותן טעם לפגם קצת טעם כזה לא אסרה תורה ומדין ביטול ברוב קאתינן עליה. ואפשר נמי הא דאמרין בע"ז ס"ח עמוד (ב') [א'] נותן טעם לפגם יליף מנבילה, כולה מלתא קגמר מנבילה, כיון שמצינו חילוק מנבילה יש לנו לומר דטעם כעיקר לא אסרה תורה אלא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ו"א⁶ שאין צריך שיהיה רוב היתר שכשם שלא אסרה תורה את שאינו אוי למאכל אדם כל לא אסרה כלל תערובתו שהרי אינו נהנה כלל מבאיסור אדרבה מצערו שהיתר נפגם על ידו, ולדעה זו⁷ אם יש לו הנאה עקיפה כגון שהגדיל האיסור את נפח התערובת ונהנה מכך יהיה אסור למרות שיש רוב. וכן חמץ בפסח⁸ לדעה הראשונה התירו משום ביטול ברוב בפסח נאסר שהרי איסור חמץ במשהו וכן דעת הרמ"א. ולדעה השניה מותר כיון שאינו נהנה מתערובת החמץ וכן פסק בשו"ע.

וזהו בנמחה גופן לתוכו אבל פליטת טעמו לבד, בנותן טעם לפגם כל שהוא דנים אנו אותו כאיסור מועט⁹ להיתר מרובה ובפגם כל שהוא מועיל. ולכן אינו שיפגום לגמרי עד שיהא קץ לאכלו, אלא אפילו פוגם קצת אינו אוסר תערובתו¹⁰. אבל דבר שאינו נ"ט לא לשבח ולא לפגם אם טעמו נרגש אסור¹¹.

ואפילו אין טעמו פגום מחמת עצמו שבפני עצמו הוא מוטעם ומשובח אלא שפוגם תערובתו, כגון חומץ יין של איסור שנפל לתוך גריסין, שהחומץ עצמו הוא טוב אלא שפוגם הגריסין מותר.

דברים המאוסין ופגומין מעיקרא כמו זבובים ויתושים אינם ראויים לאדם כלל, אולם כך אסרתם תורה ולוקה באכילתם כמבואר במכות דף יד – טז. וכשנתערבו בהיתר

במושב גמור וכדאמרן, וכי תימא הא הרשב"א בחידושיו בשמעתתא דזרוע בשלה [חולין צ"ט א] כתב דטעם כעיקר דלא בטל הוא מטעם חיך אוכל יטעם וכל דבר הניכר בטעמו מעימתו זו היא הברית, א"כ קשיא טובא איך נותן טעם לפגם קצת בטל הוא. ויותר קשיא בדברים המאוסים מעיקרא דבפגמיהו אסרו הכתוב ואיך יבוטלו ברוב היתר וטעימתו הפגום זו היא הברית. יש לומר דכל שאין טעם מושבח לאו הכרה הוא וברוב בעלמא בטלה, ומש"ה אף שמשביח באיסור בגודל מדתו נמי שרי להרשב"א ז"ל. אבל משב"ז שם

⁶ המחבר בסתם שם ב והוא כהר"ן בע"ז [ל"ב ב] לא הונח לו בזה ובחר לו דרך אחרת, והוא דכולה מלתא מנבילה יליף, כיון דחזינן דאין ראוייה לגר מותר מן התורה שאין נהנה כלל, ה"ה איסור בתערובת כל שנותן טעם לפגם קצת מ"מ הרי לא נהנה כלל מאיסור אדרבה מצערו שהיתר נפגם על ידו דומה ממש לאין ראוייה לגר. ומש"ה כי הגדיל האיסור מדתו דנהנה עכ"פ מגודל מדתו אסור לדידיה כיון דטעימתו זו היא הברית, ולא שייך ביטול ברוב ונהנה הוא. ומיהו בזבובים ויתושים לא שייך נהנה מגודל מדתו, ואף הר"ן יודה שם. עס"י ק"ד בש"ך אות ט'. ומ"מ קשיא קצת להר"ן בזבובים ויתושים דרחמנא אסרינהו בפגמן, ויש ליישב.

⁷ והיא דעת י"א בשו"ע ונו"כ שם ב

⁸ בא"ח הלכות פסח תמ"ז [ס"י] כשהביא המחבר [והרמ"א] מחלוקת אי נותן טעם לפגם שרי בפסח או אסור. הנה טעם האוסרין הוא הרשב"א בתשובה סימן תצ"ט, ולשיטתיה אזיל דנותן טעם לפגם קצת מטעם ביטול ברוב, וחמץ בפסח כל שהוא אוסר, מה שאין כן להר"ן דנותן טעם לפגם קצת דומה לנבילה שאינה ראוי לגר ולא מטעם ביטול ברוב ה"ה נותן טעם לפגם בפסח ראוי להתיר. ועיין מנחת כהן ח"א פ"ט יע"ש. ויש לנו הרהורי דברים בלבד כאן ס"א פסק כהר"ן, ובא"ח סימן תמ"ז [ס"י] החמיר. ויש ליישב. וכבר התבאר המאמר שהתחלנו בו... משב"ז שם

⁹ שידוע הוא שאין מחצה איסור נפלם בהיתר אלא דאנו מחמירין להצריך לשער נגד כולו. משב"ז שם

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם ב

¹¹ ש"ך שם ב ובשפ"ד שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ואין רוב מהיתר הרי הם כבעין ומילקא נמי לקי אם אכל כזית בכדי אכילת פרס. אבל כשרוב היתר מותר גם באלו.

אולם דברים¹² החשובים כבריה, בעלי חיים¹³, חתיכה הראויה להתכבד, דבר שבמנין, ודבר שיש לו מתירין או כיוצא בו אם אינן פגומין בעצמן אף על פי שפוגמים התבטל אינן בטלים אפילו באלף.

אבל אם הם פגומין בעצמן, אם אינן ראויין למאכל אדם דינם כדלעיל שבטלים אפילו אין רוב, ואם ראויים למאכל אדם בטלים ברוב¹⁴, מלבד דבר שיש לו מתירין שאינו בטל¹⁵.

ב. אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אלא א"כ גדול הימנו בחכמה ובמנין

כבר התבאר במסכת מגילה דף ב. ובגיטין דף לו: שבית דין שגזרו גזרה או תיקנו תקנה והנהיגו מנהג, ועמד אחריהם בית דין אחר וביקש לבטל דברי ב"ד הראשונים, ולעקור אותה התקנה ואותה הגזרה ואותו המנהג, אינו יכול עד שיהיה גדול מן הראשונים¹⁶ בחכמה, כלומר שראש ישיבת זה הבית דין חכם מאותו שקדם¹⁷, וכללות החכמה של הבית דין בהצטרפות כולם

¹² רמ"א שם

¹³ ש"ך שם א' ושפ"ד שם וצ"ע בדבר המעמיד או עבידא לטעמא

¹⁴ לדעת הגר"א (ס"ק ב'), הפר"ח (ס"ק א' הובא בפמ"ג מש"ז ס"ק ב') וגם בחידושי בית מאיר שדוקא כגון עוף טמא או עכבר דדברא שהם חשובים ונסרחו ונתקלקלו אח"כ, ובכה"ג יש לומר דבטלה חשיבותם, ואין להם עוד דין בריה. אבל בריה שהיא פגומה מתחילת ברייתה, כגון זכוב או תולעת ונמלים שמאוסים מצד עצמם, אפילו אם נסרחו אח"כ מכח הזמן או דבר אחר. מ"מ כל זמן שהם שלמים לא בטלי. והטעם משום דלא שייך כאן ביטול דין בריה, מחמת דנתקלקלו, דהא אף בתחילה היו מאוסים וטעמם מר ורע, ואפילו הכי אסרתם התורה. וכן כתב החכמת אדם (כלל נ"ד סעיף ב'). אולם הפמ"ג (סימן ק' שפ"ד ס"ק א') סובר דאפילו דברים, הפגומים בעצמם כגון נמלים וזבובים, אם נסרחו, בטלו מתורת בריה. וסברת הפמ"ג הוא דס"ל דיש חילוק בין הסרחון הטבעי שלהם, שהוא גזה"כ דאסורים אפילו במאוס, לבין סרחון דאתי מעלמא שנסרחו אחר מיתה, דבזה הם שווים לכל דבר דבטל איסורם. וכן סובר החו"ד (ביאורים ס"ק ג', חידושים ס"ק ג', וגם בסימן ק' חידושים ס"ק א') וכן דעת הצבי לצדיק שדייק מלשון הרמ"א דמשמע דאם פגומים בעצמן, גם בריה בטלי. והיינו דהוא סובר שהרמ"א מיירי בכל מיני בריה. והחכ"א (כלל נ"ד סעיף ב') כתב שזוהי גם דעת המגיד משנה (מאכ"א פ"ב ה' כ"א) וכן דעת הערוך השלחן (סעיף י"א) וכן דעת בעל הפנים מאירות (חלק ג' סימן ס"ז) וחזו"ת יאיר (סימן ק"ב הובא בפמ"ג סימן ק' שפ"ד א'), ובערוך השלחן שם סעיף י"ח).

¹⁵ משב"ז שם ב' ובשפ"ד א'

¹⁶ רמב"ם הלכות ממרים פ"ב ה"ב

¹⁷ בפירש"י לאבות פרק ה' משנה ז' כתב גדול בחכמה. שהרבה תורה יותר ממנו במנין בשנים וגדול בתלמידים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

יתרה מחכמת בית דין הראשון¹⁸. ובמנין, הוא שמנין חכמי הדור האחרון שהסכימו וקיבלו הדבר שאמרו בית דין הגדול ולא חלקו בו, הוא מרובה מזה שקדם¹⁹.

ויש אומרים שבמנין הוא מנין שנים, שראש ישיבת בית דין האחרון היה זקן בשנים מזה שקדם²⁰. היה גדול בחכמה אבל לא במנין, במנין אבל לא בחכמה, אינו יכול לבטל עד שיהיה גדול בחכמה ובמנין.

במה דברים אמורים כשלכתחילה תיקנו על דעת שתתפשט התקנה בכל ישראל ולא פשטה, אבל אם בשעה שתיקנו לא תיקנו לכתחילה אלא על מקום אחד בלבד, ובאותו מקום פשטה, הרי זה באותו מקום כאילו פשטה בכל ישראל²¹.

וכן אם בית דין הראשון התנו בשעה שתיקנו שכל הרוצה לבטל יבוא ויבטל, רשאי גם בי"ד קטן מהראשון לבטל²².

בדיני ממונות כל בית דין יכול לבטל גם אם קטן מהראשון, שהפקר בית דין הפקר²³.

בית דין²⁴ שדרש באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהן והורה כפי מה שנראה בעיניו שכך הוא הדין, ועמד אחריו בי"ד אחר ונראה בעיניו לסתור אותו הדין מצד ההלכה, הרי הוא סותר ודן כפי מה שנראה בעיניו, שנאמר (שופטים יז פסוק ט) וְאֵל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יְהִיָּה פִּימִים הָהֶם, אינך חייב ללכת אלא אחר בית דין שבדורך.

שמנה עשר דבר שגזרו בית שמאי ובית הלל²⁵, לכו"ע²⁶ אפילו בי"ד גדול מהראשון אינו יכול לבטל, ואפילו יבוא אליהו ובית דינו לבטלן אין שומעין לו, לפי שפשט

¹⁸ שו"ת הרדב"ז ללשונות הרמב"ם סי' אלף תצ (ק"ז)

¹⁹ רמב"ם שם ובפיה"מ עדויות פרק א משנה ה, אולם ב'ר' עובדיה מברטנורא שם פי' "שיהיו מנין התלמידים שבישיבה של אחרון מרובים ממנין התלמידים שבישיבה של ראשון".

²⁰ הראב"ד עדויות שם בשם ירושלמי, ולפנינו בירושלמי אינו. ולפי מה שביאר שם בתפארת ישראל, ולפי פירש"י על אבות הנזכר היינו שמכיון שגדול במנין השנים א"כ הרבה בכך יותר חכמה ויותר תלמידים וא"כ נמצא הכל דבר אחד.

²¹ תוד"ה אלא גיטין לו:

²² כמפורש בגמ' מו"ק ג:

²³ ולכן בימי רבי ביקשו להתיר נתינים כמבואר בתוד"ה בימי רבי יבמות עט:

²⁴ לשון הרמב"ם שם הלכה א

²⁵ עיין שבת טו. – יז:

²⁶ כמבואר בע"ז דף לו. ובשמונה עשר דבר אמרו, לפי שעמדה להם בנפשותיהם, בחרבות וברמחים, כמבואר בירושלמי שבת פ"א ה"ד, ונעצו חרב בבית המדרש ואמרו הנכנס יכנס והיוצא אל יצא, ובשמונה עשר דבר אלו אם פשט איסורם בכל ישראל הוא שאמרו שאף אליהו אינו יכול לבטל. ולתוד"ה אלא גיטין לו: רק בשמונה עשר דבר וכן לת"י ב' בתוד"ה והתנן ע"ז לו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

איסורן ברוב ישראל. וי"א²⁷ שלא רק שמונה עשר דבר אלא כל שגזרו ואסרו בשביל סייג לתורה ופשט האיסור בכל ישראל, הרי זה דומה לשמונה עשר דבר. ויש אומרים²⁸ שכל שפשט איסורו בכל ישראל, אפילו אינו משום סייג, אלא סתם גזרה ותקנה ומנהג, הרי זה כשמונה עשר דבר.

תקנות שלא פשט איסורן ברוב ישראל, אפילו שהן משמונה עשר דבר, ואין רוב הצבור יכול לעמוד בהן, יכולים²⁹ אפילו בית דין פחות מהראשון לבטלן³⁰, ואפילו גזרו ודימו שפשט בכל ישראל ועמד הדבר כן שנים רבות, ולאחר זמן מרובה עמד בי"ד אחר ובדק בכל ישראל וראה שאין אותה הגזרה פושטת בכל ישראל, יש לו רשות לבטל, אפילו היה פחות מבי"ד הראשון בחכמה ובמנין³¹.

לצורך שעה בשביל חזוק הדת³², רשאי בי"ד אחר לבטל תקנת בית דין ראשון, אף על פי שהבית דין השני קטן מהראשון³³. ונחלקו אחרונים אם יש להתיר לצורך שעה גזרת בית דין הראשון שלא לשם סייג לדברי תורה, כגון אכילת קטניות בפסח, שכל קהלות האשכנזים נהגו בה איסור מימים קדמונים, ואירעה שעת הדחק של רעבון וכדומה: יש אומרים שיש רשות לחכמי הדור להתיר בתורת הוראת שעה, אף על פי שאיננו כיום גדולים בחכמה ובמנין מחכמים הראשונים שאסרו, ויש אומרים שאפילו לצורך שעה

²⁷ רמב"ם ממרים פ"ב ה"ג, ועי"ש בכ"מ ולח"מ

²⁸ ראב"ד שם ה"ב ועיין תוס' הנזכ' ובר"ן שם

²⁹ לרמב"ם שם, ועי"ש בלח"מ בשם הר"א מזורחין; ולתוס' שם בתירוץ ב כשלא פשט ברוב ישראל זה עצמו מוכיח שאין רוב הצבור יכול לעמוד בו, ולתוס' לתירוץ א ור"ן, ועי' מאירי הם שני דברים, ודוקא כששני התנאים ישנם: לא פשט איסורו, ורוב הצבור אינו יכול לעמוד בו, אז אפילו בי"ד קטן מהראשון יכול לבטלו, אבל כשחסר תנאי אחד צריכים בי"ד גדול דוקא.

³⁰ ולפיכך נמנו ר' יהודה הנשיא ובית דינו והתירו שמן של עכו"ם, אף על פי שאיסור השמן גזרה קדומה היתה מתלמידי שמאי והלל בי"ח דבר, מפני שראו שלא פשט איסורו ברוב ישראל, ואין רוב הצבור יכול לעמוד בו. ע"ז שם וז"ל תוס' שם ושמן לא פשט לכך אפי' עמדו בנפשותיהם קטן יכול לבטל וסמכו על דברי רבן שמעון בן גמליאל דאין גוזרין כו' ולפיכך הותר אף בב"ד קטן אבל ודאי שאר דברים אף כי פשטו יכול ב"ד גדול לבטל ולפיכך גבי פרוזבול אמר שמואל דאי איישר חיילי מהלל אבטליניה ואף על פי שפשט והילך הירושלמי דפרק קמא דשבת א"ר בון אמר רב יהודה בשם שמואל ל"ש אלא חוץ ל"ה דבר אבל בי"ח דבר אפילו גדול אינו מבטל מפני שעמדה להם בנפשותיהם פירוש ממה שנעצו חרב בבית המדרש".

³¹ רמב"ם שם ואם מתחילה לא פשט ולא נתקבל אינה חלה כלל ואינה צריכה להיתר בי"ד.

³² ואם אינו לשם סייג אלא מחמת שעת הדחק, כגון אכילת קטניות בפסח, שכל קהלות האשכנזים נהגו בה איסור מימים קדמונים, ואירעה שעת הדחק של רעבון, ראש להמתירים במחוזות הללו היה הגאון מהרי"ם זצ"ל מברסק וכו' בתשובתו סי' מ"ה אולם בשו"ת דברי מלכאל ח"א סי' כה, כתב שאין להתיר אלא אם גדולים בחכמה ובמנין ולפיכך מטעם זה אין להתיר אכילת קטניות בפסח משום שעת הדחק כגון רעב וכדומה. ועי"ש טעמים אחרים להיתר.

³³ שלא יהיו גזרות אלו חמורות מדברי תורה, שאם ראו בי"ד צורך להחזיר רבים לדת או להציל רבים מישראל מלהכשל בדברים אחרים עושין לפי מה שצריכה השעה. רמב"ם שם ה"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אין כח בידינו להתיר מה שתיקנו ראשונים, אלא שמטעמים אחרים יש להתיר הקטניות בשעת הדחק.

וכבר נתבאר במסכת ביצה דף ה. שכל דבר שנאסר במנין כלומר קיבוץ חכמים שנמנו לכך, ונתבטל אחר כך הטעם שמחמתו נאסר³⁴, אין אותו האיסור מתבטל על ידי כך מאליו, אלא צריך מנין חכמים אחר להתירו בפירוש.

ולפיכך כמה תקנות מצינו שתיקנו חכמינו ז"ל, ועתה אף דאזיל ליה ההוא טעמא תקנות המה לא זזו ממקומן, כגון אמירת ברוך ה' לעולם אמן ואמן לפני שמו"ע של מעריב³⁵, שתיקנו במקום תפילת ערבית שלא התפללו אותה בגלל הסכנה, ואמירת מגן אבות בערבית של שבת³⁶, קריאת ההפטר בשבתות ומועדים³⁷, שמע ישראל ואתה הוא שאומרים לפני פסוקי דזמרה³⁸, שמע ישראל שבקדושת מוסף³⁹, איסור גבינה של נוכרים⁴⁰, ואיסור עשיית מלאכה בערב פסח מחצות היום ואילך⁴¹, תקיעת

³⁴ וכתב בחו"ב נדרים סי' יב ס"ק ה' שלא דוקא בתקנות וגזירות אלא ה"ה כשפסקו דין, אם נמנו וגמרו צריך מנין אחר להתירו

³⁵ בשו"ע רלו ומ"ב שם ה' לפי שבימים הראשונים היו בתי כנסיות שלהם בשדות והיו יראים להתאחר שם עד זמן תפלת ערבית ותיקנו לומר פסוקים אלו שיש בהם י"ח אזכרות כנגד י"ח ברכות שיש בתפלת ערבית ונפטרינן בקדיש ועתה שחזרו להתפלל ערבית בבתי כנסיות לא נתבטל מנהג הראשון.

³⁶ בשו"ע רסח ומ"ב שם כ' ונתקנה משום סכנת מזיקים שבת כנסיות שלהם היו בשדה ולפעמים בנ"א מאחרים לבוא לבהכ"נ וישארו יחידים בבהכ"נ בשדה לפיכך תקנו ברכה זו כדי שבעוד שש"צ מאריך בה יסיימו גם הם תפלתם וגם האידנא לא זזה תקנה ממקומה

³⁷ שהטעם מפני שפעם אחת גזרו שמד על ישראל שלא יקראו בתורה, וקראו בנביאים שבעה כנגד השבעה שהיו צריכים לעלות ולקרות בתורה, ולא היו קורין עם כל אחד פחות משלשה פסוקים, והרי בין כולם כ"א פסוקים, לכך אף על פי שהשמד בטל מנהגם לא בטל. לבוש אורח חיים סימן רפד סעיף א

³⁸ ועיין טור ב"י בס' מו"מ טעמים שונים לאמירתו.

³⁹ והטעם לפי שגזרו על ישראל שלא לקרות ק"ש תקנו שיהיה אומרו ש"צ בהבלעה בעמידה בכל תפלת שחרית בין בחול בין בשבת. והעם עונין אחריו כדי לצאת ידי חובת ק"ש וכשנתבטלה הגזירה בטלו לומר כן בכל התפלות וקבעו לאמרה בתפלת מוסף מפני שני דברים הא' לפי שאין בתפלת מוסף ק"ש, והשני כדי שיתפרסם הנס לדורות ולהודות לשם על כיטול הגזירה. כך כתבו הגאונים. ספר אבודרהם שחרית של שבת ביו"ד קטו ב

⁴¹ כשהיה בית המקדש קיים, בערב פסח מחצות היום הוא זמן שחיתת הפסח, שכל אחד מישראל חייב בו, ולכן היה יום טוב לכל ישראל, שהיו אסורין במלאכה. ולכן אף האידנא דליכא פסח, כיון דדבר זה הוא מתקנת חכמים הכולל בכל מקום וקיימא לן דדבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו, ולכן אף עכשיו אסור במלאכה מחצות היום, והעושה בו מלאכה, משמתין אותו, ואינו רואה סימן ברכה באותה מלאכה. וחמור בזה ערב פסח משאר ע"ש וערב יום טוב, אפי' להפוסקים דסבירא להו דבכל ערב שבת וערב יום טוב אסור במלאכה ממנחה גדולה ולמעלה, מכל מקום אין משמתין אותו. חיי אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל קכט סעיף ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שופר בראש השנה שחל להיות בשבת⁴², עשיית רפואה ונטילת תרופות בשבת⁴³. כי דבריהם כמסמרות נטועים לרמזים להם ידועים⁴⁴.

י"א⁴⁵ שמטעם זה יש להדליק נרות חנוכה בתחילת הלילה, אפילו בזמנינו במקומות שמדליקים בפנים⁴⁶. וי"א⁴⁷ שאין צריך וטוב ליזהר גם בזמן הזה.

י"א⁴⁸ שמטעם זה אין לבטל מנהג אמירת פרק "במה מדליקין" בליל שבת קודם ערבית שאמרו אותו גם כדי להזכיר ג' דברים שצריך לומר בתוך ביתו, וגם כדי שהמאחרים יספיקו ערבית ולא יסתכנו ביציאת מבית הכנסת, וצריך מניין אחר להתירו, אולם כתבו האחרונים⁴⁹ שיש שנהגו שלא לאמרו כלל.

⁴² והטעם שאסרו לתקוע בשופר בר"ה שחל להיות בשבת הוא משום שכל אדם חייב בתקיעת שופר (משא"כ קריאת התורה, שבה חייבים רק בציבור), ואין הכל בקיאים בתקיעת שופר (ושלא כמילה, שאין אדם מל אא"כ בקי בזה, דסכנה בדבר – מגילה ד ב תורה ויעבירה), גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ויעבירו ד' אמות בר"ה, וגזירה זו בתוקפה גם אם נאמר דבזה"ו אין לנו ר"ה גמורה, סי' שמה סע' ז ובמ"ב ס"ק כג, עיין שם, שכן דבר שבמנין צריך מניין אחר להתירו, ואף על פי שבטל הטעם שבגינו נגזרה, הגזירה קיימת ועיין שו"ת שו"מ מ"ק ח"א סי' קיא ושו"ת מהרש"ם ח"ג סי' קפח וקצוה"ש סי' קלד בבדה"ש ס"ק ז.

⁴³ סי' שכח סע' א ו – לו, ועיין קצוה"ש סי' קלד בבדה"ש ס"ק ז (2) לענין גזירות חז"ל שמעמן בטל, ועיין שו"ת ציץ אליעזר ח"ה סי' טו פט"ו.

⁴⁴ וגילו רק חלק מהם. וכ"כ בשם הגר"א בפאת השלחן (הל' א"י פ"ב בית ישראל ס"ק לב) ובעליות אליהו (תולדות הגר"א) עמ' 30. [וע"ע בענין חידוש זה בערוה"ש יו"ד סי' קטו סע' ו, משך חכמה שמות יב, א, ויקרא יט, ל, ומכתב מאליהו ח"ב עמ' 75 וח"ד עמ' 356]

⁴⁵ שו"ע תרעב ב

⁴⁶ ודלא כשיטת ר"י (בתוס' שבת כא, ב ד"ה דאי) שעתה אין לחוש מתי להדליק בגלל שמדליקים בפנים

⁴⁷ רמ"א שם

⁴⁸ בילקוט יוסף שבת א הערות סימן ער אות א הביא שכתב בן בשו"ת זכר יהוסף (סימן פח – פט), וצ"א דבמג"א תרצ כב הביא רמ"א בתשו' סי' כ"א בשם מהרי"ק שורש קמ"ד דאם נמצא המנהג באיזה פוסק אין לבטלו אפי' בשעת הדחק אין לשנות מנהג כדאמר' בבני בישן ואפי' יש במנהג צד איסור אין לבטלו כמ"ש מהרי"ק ש"ט ואפי' במנהג מקום א' אמרי' שמבטל הלכה מיהו אם נשתנ' הענין מאשר הי' בזמן הראשונים רשאים לשנות המנהג לפי הזמן עכ"ל.

⁴⁹ עיין ערוך השולחן אורח חיים סימן רע סעיף ב שכתב שלפי הטעם הראשון יש לנו לאומרו קודם תפלת ערבית דאחר תפלת ערבית הלא אין בידינו לתקן שכבר קבלנו עלינו את השבת בברכו ויש מקומות שאחר תפלת ערבית אומרים זה ואינו נכון, ויש מי שכתב דמפני שאצלינו לא נהגו להדליק בפתילות ושמנים האסורים לכן לא חיישינן לזה [ב"ח] ולי נראה טעם אחר דבשלמא בזמן הקדמון שהיו מתפללים ערבית בעוד היום גדול ואצלם היה קבלת שבת בברכו שפיר הוה תקון למי שעבר על זה אבל עכשיו שאין מקדימין כל כך להתפלל ואצלינו הוה קבלת שבת במזמור שיר ליום השבת ולכה דודי א"כ אפילו נאמר קודם ברכו הא כבר קבלנו עלינו את השבת וא"א לתקן וגם ברוב מקומות הוא אחר השקיעה ולפיכך לא נהגו לדקדק בכך וכבר כתבנו בס' רס"ו שיש אצלינו מי שאין אומרים כלל במה מדליקין אלא מאמר מוזהר תרומה כנוונא וכו' ע"ש והכל מטעם שבארנו."

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כל דבר⁵⁰ שהוא משום חששא ועברה החששא⁵¹ א"צ מנין אחר⁵².

ודבר שקבעו אותו לזמן, כשעבר הזמן הרי הוא בטל מאליו, ואין צריך בית דין אחר להתירו⁵³. י"א⁵⁴ שמטעם זה חרם שהחרים רבינו גרשום שלא לישא שתי נשים אינו נוהג בימינו כיון שלא הנהיג אלא עד האלף החמישי, אולם להלכה אין להתיר שכבר חזרו וקיבלוהו⁵⁵.

ג. שמן לא פשט איסורו ברוב ישראל

כבר התבאר לעיל דף לה: ששמן של גוים⁵⁶ מותר, שלא אסרום משום שאין בהם משום קירוב הדעת כ"כ, והרוצה להחמיר על עצמו בהן הרי זה חסיד שומה וממרה על פי בית דין שהתירוהו.

⁵⁰ מנן אברהם סימן תרצ"ס"כ כב וכן בארעא דרבנן מהדורה בתרא מערכת אות ד סימן מז ולכאורה מטעם זה אין מקום כלל לנמילת מים אחרונים כיון שאנו אוכלים בסכין ומולג וכן משמע במור וקציעה קפא אך יש גם טעמים על פי סוד ולכן נהגו להחמיר אולם הנשים מקילות, בזה עיין תשובות והנהגות ח"א סי' קע"ד, ועיין בערוה"ש שם ה' ובשו"ת שלמת חיים סי' קי"ט, סי' הליכות בת ישראל פ"ג הערה י"א בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, שו"ת שבט הקהתי ח"א סי' צ"ג.

⁵² דמהאי טעמא אין אנו נוהרים בגילוי משום דאין נחשים מצוים בינינו, וכיון דלא הוי רק משום חששא ולא גזרה, לית ביה משום דבר שבמנין צריך מנין אחר. פמ"ג ומחה"ש שם ועיין משה יהונתן יורה דעה סימן קמז סעיף א וההפך האמיתי הוא, דודאי כל מה שאסרו חכמים בלי שום תנאי, כגון דלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות ... ואף דהשתא ליכא קרבן פסח, דבטל הטעם, מכל מקום כיון דכבר נאסר במנין מבלי שום תנאי, השתא נמי אסור. מה שאין כן היכא דבשעה שנאסר היה בה תנאי, כמו חלב של גוי שצריך להיות ישראל יושב ורואהו והיינו מפני שהוא מערב בו חלב טמא [עבודה זרה לה, ב], והלכך כיון שאם ישראל רואה מתחלה לא נאסר, השתא נמי שאין בינינו דבר טמא אם כן הוי כמו ישראל רואה [סימן קמו סעיף א בהגה], דאף בשעת הגזירה לא נאסר בכחאי גוונא. וכמו כן נמי גילוי, דמתחלה לא נאסר גילוי אלא משום ארס של נחש, ואם ידוע שלא היה שם נחשים מותר, אם כן השתא דלא שכיח נחשים הוי כמו דהיה משמרה וראה שהנחש לא שתה מזה, ועל זה וכיוצא בזה לא היתה הגזירה מתחילה, ולא שייך בזה כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו.

⁵³ כך העלו התוס' [בסוגיין ד"ה כל דבר] דבדבר ששמו בו זמן מכי עבר הזמן ממילא עבר, אבל רש"י [שם ד"ה מנא] נראה דחולק בזה. ארעא דרבנן מהדורה בתרא מערכת אות ד סימן מז

⁵⁴ שו"ע ונו"ב אבהע"ז א י

⁵⁵ רמ"א שם ועי' שו"ת מהרשד"ם אהע"ז סי' עח ופני משה ח"ב סי' קיז שהאשכנזים נוהגים כן מכח מנהג ולא מכח חרם. אולם ביש"ש יבמות פ"ו סי' מא ובשו"ת מהרש"ל סי' יד שאסר גם אחר האלף החמישי שבנוסח התקנה לא הוזכר זמן, בד' האו"ז והמרדכי והסמ"ק שהזכירו חדר"ג, וששמועה זו שהוזכרה במהרי"ק אין לה עיקר, תשו' ר"י די מולינא שהובאה בשו"ת ב"י שם בד' שו"ת הר"ן, שו"ת מהרשד"ם יו"ד סי' קמ ואהע"ז סי' קכ בשם ר' יחיאל אשכנזי, שדעת רגמ"ה היתה עד כי יבא שילה, ושם שהדבר ספק ותלוי בחכמי אשכנז, שו"ת מהרש"ך ח"ב סי' לו, הובא בכנה"ג א הגב"י נה, שו"ת מהר"ם אלאשקר סי' צה, הובא בכנה"ג שם נו, שו"ת חכם צבי סוס"י קכד. ועי' שו"ת חקרי לב יו"ד סי' פד ובעי חיי אהע"ז סי' א ובאוצה"פ א ס"ק עו בשם הרבה אחרונים

⁵⁶ שו"ע ונו"ב קיד ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ואפילו הם מבושלים מותרים⁵⁷, שאין בהם משום בישולי גוים שהרי נאכלין כמות שהן חייין, וגם אין בהם משום גיעולי גוים מפני שהבשר והשומן⁵⁸ פוגם את השמן ומסריחו.

ד. אין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה

כבר התבאר במסכת ב"ק ע"ט: וב"ב דף ס': שבית דין⁵⁹ שנראה להן לגזור גזירה, או לתקן תקנה, או להנהיג מנהג, צריכין להתיישב בדבר ולידע תחלה אם רוב הצבור יכולין לעמוד בהן או אם אין יכולין לעמוד, ולעולם אין גוזרין גזירה על הצבור אלא אם כן רוב הצבור יכולין לעמוד בה⁶⁰.

דף לו:

ה. ועל יינן משום בנותיהן ועל בנותיהן משום דבר אחר

כבר התבאר לעיל דף ל': ודף לא. שייין שנתנסך⁶¹ לע"ז אסור בהנאה מן התורה, ודוקא שנתנסך לה בתורת תקרובת כדרך עבודתם, אבל סתם יינם של גוים ובכלל זה הנוצרים, שהם עובדי עבודה זרה ומגען שנגעו ביין שלנו אינו אסור מן התורה, אבל חכמים גזרו גם איסור הנאה על סתם יינם ועל מגעם ביין שלנו⁶². ואסור למוכרו לגוי או ליתנו במתנה לגוי, אלא ישפכנו לתוך האסלה של בית הכסא. וכן מנהג הספרדים כדעת מרן השו"ע.

⁵⁷ לבוש וט"ז שם ז' וש"ך ט

⁵⁸ וכן בשו"ע ונו"כ קג ד

⁵⁹ רמב"ם הלכות ממרים פרק ב' הלכה ה'

⁶⁰ פירוש אינה חלה כשאר גזירות ויכולה להתבטל אף בב"ד קטן מיהו חלה היא לענין שצריכה שום היתר שהרי שמן נהגו בו איסור עד שבא ר' יהודה והתירו. רדב"ז שם

⁶¹ שו"ע ונו"כ יו"ד קכג א

⁶² ועיקר הגזירה לא היתה אלא משום יחוד בנותיהם, שלא יבואו לייחד עמהם על ידי השתייה ויבאו לזנות או להתחתן עמהן, ודוקא ביין גזרו כן שיש בו קירוב הדעת למי ששותין יחד, אבל בשאר משקין דלית בהן איקרובי דעתא כל כך, לא גזרו בהן משום בנותיהן. ומן הטעם הזה לא היו צריכין לאוסרו אלא בשתייה ולא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ולפיכך לדעה זו אסור להשכיר מחסנים לאחסן שם סתם יינם [של נוצרים]. אולם מי שעבר והשכיר מחסנים לגוי, בלא ידיעת האיסור, והגוי איחסן שם חביות של סתם יינם, ובידו לאחסן שם גם דברים אחרים, ולא דוקא יין, ויש הפסד גדול מאד בביטול חוזה השכירות, יש להקל בדיעבד ליהנות מהדמים. אבל מיד עם סיום מועד חוזה השכירות לא יחדש אותו אם יודע שמאחסנים שם יין.

ויש אומרים שדוקא בימיהם שהיו הגוים בקיאים בטיב ע"ז והיו מנסכים יינם לע"ז, והיו צריכים לחוש, לכך גזרו איסור הנאה על כולם, אבל בזמן הזה שאינו שכיח שהגוים מנסכים לע"ז, שאינם יודעים בטיב ע"ז ומשמשיה, ואין כאן איסור אלא משום בנותיהן, לא אסרו מגע גוי ביין שלנו בהנאה רק בשתייה⁶³, וכן סתם יין שלהם אינו אסור בהנאה אלא בשתייה⁶⁴. וכן מנהג האשכנזים.

ומותר לגבות בחובו מן הגוים סתם יינם משום שהוא כמציל מידם, שאפשר שגם מרן מודה בזה, הילכך יש להקל.

וכן הדין לאשכנזים בשאר הפסד לא החמירו בו כל כך כגון אם עבר וקנה או מכר, אבל לכתחלה אסור לקנותו ולמוכרו כדי להשתכר, ויש מקילין גם בזה, וטוב להחמיר⁶⁵.

בהנאה, מ"מ ראו חכמינו ז"ל שאם לא יאסרו אותו גם בהנאה, הרואים לא ידעו הטעם דמשום בנותיהם, והיו סבורים לומר דמשום ניסוך נאסר ויבואו להתיר נסך ממש בהנאה, לכך גזרו גם על סתם יינם ומגען איסור הנאה כדי להשוות היינות שלהם. ואם תאמר אם כן גזירת בנותיהן למה, י"ל אדרבה הוא עיקר הגזירה דמשום יין נסך לחודיה לא היו גוזרין כלל, דאין שנתנסך לע"ז הוא מיעוטא ומשום המיעוט לא היו גוזרין ארובא, אלא כיון שהוצרכו לגזור על סתם יינם ומגען משום בנותיהן, חששו שמא יטעו וישוו יין נסך ממש להתירו בהנאה, והוצרכו לגזור גם על זה איסור הנאה גזירה משום יין שנתנסך לע"ז. לבוש שם. לפי מ"ש הטור ברישא הטעם כיון שיי"ג גמור אסור בהנאה עשו סתם יינם כאלו ודאי נתנסך ולא משום גזירה ממילא גם עכשיו אין היתר הנאה דדבר שנאסר במנין צריך מנין אחר להתירו דאין שייך לומר בזה בטל הטעם. מ"ז שם א

⁶³ דהוי כתינוק (שאינו מזכיר שם אלילים ומשמשים לקמן ר"ס קכ"ד) דאינו אוסר יין במגעו אלא בשתייה טור ופוסקים ש"ך שם ג

⁶⁴ תב הב"ח דאפי' שפכי ליה קמי עבודת כוכבים בדרך ניסוך פנים מ"מ כיון דקי"ל דעובדי כוכבים שבה"ל לאו עובדי עבודת כוכבי' הן אלא מנהג אבותיהן בידיהן אם כן מה שמנסכים יין לעבודת כוכבים אין קרוי ניסוך כיון דקרינן בהו שאין יודעי' בטיב עבודת כוכבים ומשתמשים דמה"ט נמי אין רגילין לנסך לעבודת כוכבים כלומר אין רגילין לנסך תמיד אלא לפעמים עכ"ל. ש"ך שם ב

⁶⁵ ועי' בחכמת אדם כלל ע"ה סעיף א' שכ' וז"ל ואיסור זה של סתם יינם אף על פי שהוא קל בעיני העולם ומדמין אותו לשאר איסור דרבנן אבל באמת האיסור הוא חמור מאד והשוותה סתם יינם עוקר נשמתו ממקום שנשרש בו בקדושה ביין המשומר בענביו ואין לו חלק לעוה"ב והאריכו מאד בעונש זה המקובלים ונתחבר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

היין של הערבים (ישמעאלים) שאינם עובדי עבודה זרה, ומאמינים בייחוד השם, אינו אסור בהנאה, אלא רק בשתייה, גזרה משום בנותיהם, שהוא איסור חתנות, ואף מגעם ביין שלנו אוסר בשתייה. וכן המנהג.

אסור לישראל להשהות יי"נ אצלו כדי ליישנו ואפי' להחזיקו בבית גוי אסור⁶⁶.

ישראל מומר שמחלל שבת בפרהסיא במלאכות דאורייתא, כגון שנוהג במכונת בשבת, או שמעשן סיגריה ברשות הרבים בשבת, ושאר כל המלאכות, אם נוגע ביין, הרי הוא אוסר את היין במגעו, ואם יצק מן הבקבוק של היין אל תוך כוס, מה שבתוך הכוס נאסר, ומה שעדיין בתוך הבקבוק מותר. וכן אם הגביה את הבקבוק הפתוח, אינו אוסרו. ואמנם יש אומרים שאם הוא מתפלל בשבת ומקדש על היין בשבת, ואומר זכר למעשה בראשית, אף על פי שהוא מחלל שבת בפרהסיא, אינו מנסך את היין, ויש חולקים. והמקילים בזה יש להם על מה שיסמוכו, ובפרט בדיעבד שעבר ומזג היין⁶⁷. ווהיינות שבארץ ישראל שעברו תהליך פיסטור, אין ביין מבושל או מפוסטר דין יין נסך במגע חילוני או גוי⁶⁸.

גוי שהוא עובד עבודה זרה, שרואה יין של ישראל, יש מחמירים⁶⁹ ממדת חסידות שלא לשנות מן היין הזה, ושלא לקדש עליו.

ודוקא כשרואה את היין עצמו, כשמערה אותו ישראל מכלי לכלי, אבל אם הוא רואהו מבחוץ כשהוא בתוך בקבוק של זכוכית או צלוחית מכוסה, איך בכך כלום, ואם הוא ישמעאלי (ערבי) שרואה את היין, אפילו מדת חסידות אין בדבר.

בראנדי (קוניאק) שנעשה מן היין של סתם יינם, אסור לשנותו, והנוהגים היתר בדבר, אין להם על מה שיסמוכו, ויש למחות בידם ולבטל מנהגם.

ואפילו חזרו וצירפיהו פעם שנית, והוי זיעה דזיעה, מ"מ נשאר באיסורו, ואין חילוק בין זיעה ראשונה של היין, לזיעה שניה ושלישית, שבכולם יש לאסור, שלא פקע איסורו.

על זה ספר מיוחד הנקרא יין המשומר והקורא בו תסמר שערות בשרו מגודל העונש וכתבו שקבלה בידם שהשותה סתם יינם יכשול בודאי לבעול ארמית כמו שגזרו חכמים יינם משום בנותיהם וכו' ולכן כל אדם יזהר בזה מאד וישמור לנפשו ויזכה לסעודת לויתן וליין המשומר וכו' עכ"ל.

⁶⁶ בכנה"ג בהגהות הטור שכתב מהג"א

⁶⁷ יביע אומר חלק א' חלק יורה דעה סימן יא

⁶⁸ יבי"א חלק א' סימן יא אות כא

⁶⁹ עי' בספר טעמי מצות (להרב מנחם הבבלי) ל"ת ש"מ שכ' וז"ל ובימי חורפי ראיתי אנשי מעשה שהיו מחמירים על עצמם שאפי' בראיית כלי היין לא היו שותין אף על פי שלא נגע בו עכ"ד ועיין בספר רוח חיים להלן סי' קל"א אות ב' שהביאו וכו' דמה"ט יש להחמיר דמי שהוא שר ופרנס הציבור דעל הרוב נכנסים אליו גוים שצריך לזהר הרבה שלא יעמוד צליחות של יין על פני הבית דהראיה פונם וכן מי שעוסק בדרך הבית שבאים גוים פועלים לביתו צריך לזהר וכו' עיין שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

**ו. בנותיהן דאורייתא היא דכתיב לא תתחתן בם דאורייתא ו'
אומות ... ולר"ש בן יוחי דאמר ... לרבות כל המסירות
... דאורייתא אישות דרך חתנות ... זנות בבית דינו של
שם גזרו**

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף פא: שישראל שבעל⁷⁰ עכו"ם אפילו גר
תושב⁷¹ דרך אישות, או ישראלית שנבעלה לעכו"ם דרך אישות, הרי אלו
לוקין מן התורה שנאמר (דברים ז פסוק ג) וְלֹא תִתְחַתֵּן בָּם בְּתֵן לֹא תִתֵּן
לְבָנוֹ וּבִתּוֹ לֹא תִקַּח לְבִנְךָ אֶחָד שְׁבַע עֶמְמִין וְאֶחָד כָּל אֻמּוֹת בְּאִסּוּר זֶה,
וְכֵן מְפֹרָשׁ עַל יְדֵי עֲזָרָא (נחמיה פסוק לא) וְאַשֶּׁר לֹא נָתַן בְּנִתֵינוּ לְעַמֵּי הָאָרֶץ
וְאֵת בְּנִתֵיהֶם לֹא נָקַח לְבָנֵינוּ וְלֹא אִסְרָה תּוֹרָה אֵלָּא דֶּרֶךְ חֲתָנוּת אֲבָל לֹא
דֶּרֶךְ זָנוּת.

וי"א⁷² שכיון שאין שייך חתנות ביו ישראל לעכו"ם אינו עובר בלאו זה בבא על העכו"ם
ואינו אלא איסור דרבנן כדלקמן, במה דברים אמורים בצינעא אבל אם הוא דרך
נישואין או בפרהסיא⁷³ אסור מדאורייתא, ובעכו"ם הבא על בת ישראל אפילו
בפרהסיא אין בה איסור דאורייתא, אלא רק דרבנן⁷⁴. וי"א⁷⁵ שגם בכה"ג יש בה איסור
דאורייתא אמנם אם היא בביתו או הוא בביתה ובוועל אותה תמיד כדרך איש ואשתו
חייב עליה משום לאו זה אף לדיעה זו.

י"א⁷⁶ שלא נאסרו השבעה אומות בלאו דלא תתחתן אלא אותם שהיו בעת שנכנסו
לא"י אבל דורותיהם מותרים מן התורה בגירותן שלא אסרם הכתוב לעולם ויהושע

⁷⁰ רמב"ם איסורי ביאה פי"ב ה"א ב שו"ע אבהע"ז סי' מז סעי' א

⁷¹ אע"ג שאין קנאים פוגעין בבא על בת גר תושב עכ"פ שייך ביה הלאו (מנחת חינוך מצוה תכז אות ג)

⁷² טור סי' מז וערוך השלחן שם סעי' א ב)

⁷³ דכיון שהלכה שקנאים פוגעין בו בפרהסיא ואם לא פגעו בו חייב כרת כדלקמן א"כ ע"כ הווה דאורייתא
כ"כ באמרי אש סי' יד ובמהר"ם שיק אבהע"ז סי' לו ודרך נישואין נמי חשיב כפרהסיא כיון שהכל יודעים בזה
וכמו שיתבאר לקמן גבי קנאים פוגעין בו

⁷⁴ כ"כ בבית יצחק סי' כט דכיון שאין בה דין דקנאים פוגעין בו א"כ אין בה איסור דאורייתא ועיין לקמן שדבר
זוה תלוי במחלוקת שלדעת התרה"ד יש בה דין דקנאים פוגעין בו ועיין בנמוקי יוסף פ' בן סורר ובתוס קידושין
עה ע"ב ד"ה ור' ישמעל דכתבו גבי אסתר אצל אחשוורוש לא הווה איסור דאורייתא אע"ג דבגמ' אמרינן
דאסתר פרהסיא הואי

⁷⁵ מהר"ם שיק סי' לו

⁷⁶ ערוך השלחן שם סי' ד סעי'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ודוד גזרו עליהם איסור לעולם וי"א שאיסורם איסור עולם מלאו דלא תתחתן ודוד ויהושע רק גזרו עליהם שיעבוד .

ז. הבא על העובדת כוכבים הלכה למשה מסיני היא ... הבועל ארמית קנאין פוגעין בו ... דאורייתא בפרהסיא וכמעשה שהיה

כל הבועל⁷⁷ כותית בין דרך חתנות בין דרך זנות אם בעלה בפרהסיא והוא שידעו עשרה⁷⁸ מישראל מהעבירה, אפילו אם אינם רואים בעיניהם⁷⁹ ואפילו אם אינם יודעים עתה אלא עתידים לידע⁸⁰ אם פגעו בו קנאין והרגוהו הרי אלו משובחין וזריזין⁸¹ ודבר זה הלכה למשה מסיני הוא, ראייה לדבר זה מעשה פנחס בזמרי, וי"א⁸² שכן הדין בישראלית הנבעלת לעכו"ם בפרהסיא. וי"א⁸³ שכל זה כשהתרו בו ולא פירש⁸⁴, אבל לא התרו בו לא אמרינן הרי אלו משובחין.

⁷⁷ רמב"ם שם ה"ד

⁷⁸ ועיין ביד אהרן ח"ב חנה"ט אות א דלפי מה שמסתפק בדבר שמואל סי' סג אם הנאנס בכלל עשרה מישראל לענין יהרג ואל יעבור ה"ה הכא וכן מסתפק במנ"ח מצוה רצו אמנם בדרכי תשובה יו"ד סי' סג ס"ק כד מביא משו"ת זרע אמת ח"ג סי' נב שגם הנאנס בכלל עשרה וביפה לב ח"ד ס"ק ו כתב דאע"ג שהנאנס מצטרף אבל נואף הרי הוא כמנודה שאיתא באו"ח סי' נה ויו"ד סי' שלד שאין מצטרף לכל דבר שצריך עשרה ועיין בפ"ת יו"ד סי' סג ס"ק ז שמסתפק אם גרים מצטרפים לעשרה לענין קידוש ה' דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל למעוטי גרים

⁷⁹ אע"ג שברמב"ם שם כתב והוא שיבעול לעיני עשרה מישראל כתב בש"ך יו"ד סי' קנז ס"ק ד דאין ר"ל שרואים ממש אלא שיוודעים מהעבירה והראיה שאסתר שפרהסיא הואי ודאי לא בעל לעיני עשרה מישראל וכ"כ במהרי"ק שורש קס ובתשב"ץ ח"א סי' קנח

⁸⁰ כ"כ בשמלה חדשה יו"ד סי' ב ובפמ"ג שם בשפתי דעת ס"ק יז
⁸¹ והמחבר שלא כתבו בשו"ע הוא משום דאינו מצוה להיות קנאין ואינו חיוב אלא רשות שאם ירצה כך יעשה (אפי' זוטרי)

⁸² תרומת הדשן ריט בשושנת העמקים סוף כלל ב וכן בחת"ס ח"ב סי' פב חלקו עליו דזה שייך רק בישראל בגויה ולא בגוי בישראלית דלא נאמר בזו הל"מ

⁸³ ראב"ד שם וכן דעת הרמ"א חו"מ תכה ד

⁸⁴ ע' חלקת מחוקק לאהע"ז סי' ט"ז סק"ד שכ' לא ידעתי למה השמיט דין של קנאין פוגעין בו שכתבו הרמב"ם והמורכו, ובעין אליהו כ' שהמחבר השמיטו כיון דאין מורין כן. ואפשר דדין קנאין הוא דוקא כשיש סנהדרין בלשכת הגזית ודנים ד"נ ואז הקנאי דינו כסנהדרין אבל בזמן שאין סנהדרין בלשכת הגזית ואין דנים דיני נפשות אפי' קנאי אסור להרוג.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

י"א⁸⁵ שה"ה בישראל הבא על המומרת או מומר הבא על בת ישראל. ויש חולקין⁸⁶

וכבר התבאר שם פב: שאם לא פגעו בו קנאין ולא הלקוהו בית דין⁸⁷, אפי' בעל בצנעה⁸⁸ הרי עונשו⁸⁹ מפורש בקבלה שהוא בכרת, שנאמר (מלאכי ב פסוק יא יב) פגדה יהודה ותועבה נעשתה בישראל ובירושלם כי חלל יהודה קדש ה' אשר אהב ובעל פת אל נכר, יכרת ה' לאיש אשר יעשנה ער וענה וגו', פירוש אם תלמיד חכם הוא לא יהיה לו ער בחכמים ולא עונה בתלמידים⁹⁰, ואם כהן הוא לא יהיה לו בן מגיש מנחה לה' צבאות.

ואף הבא על בת גר תושב יש בו כרת⁹¹ שאין לך חילול גדול מלהכניס ברית קודש ה' בגויה⁹².

⁸⁵ תרומת הדשן שם

⁸⁶ חת"ס ושושנת העמקים שם ועיין נובי"ת אבהע"ז סי' קנ שהביא מרמב"ן במלחמות סוף פ' בן סורר ומורה דמה שקנאים פוגעין הוא משום דבנו ממנה יהיה גוי וזה שייך רק בישראל בגויה ולא להיפך וכן אין שייך במומר

⁸⁷ מלשון זה משמע דעונש דקר' לא קאי רק על דבר שהו' אסור מן התורה כגון דרך אישות או פרהסי' אבל לא בצנעא ולשון כי חלל יהודה משמע ג"כ פרהסיא. ח"מ ה

⁸⁸ בחלקת מחוקק ס"ק ה דייק שרק במקום שיש דין קנאים פוגעין או מלקות יש כרת וא"כ בצנעא נשאל בדרך אישות לא יהיה כרת אבל בבית שמואל ס"ק ד כתב שאפילו בצנעא יש כרת ואע"ג שפסוק זה הוא במלאכי וגזירת נשג"ז דהיינו בבוועל בצנעא שלא בדרך אישות בית חשמונאי גזרו והם היו אח"כ בבית שני וא"כ איך יהיה כרת בדבר שלא היה אסור בימי מלאכי כתב בעצי ארוזים ס"ק ו שכבר בימי עזרא נגזרה ועזרא הוא מלאכי כדאיתא במגילה טו ע"א רק לא נתפשטה הגזירה בישראל ובאו בית חשמונאי ועשו לה חיווק ואע"ג שאם יש בה כרת א"כ לא הוצרכו לגזור משום נשג"ז שהרי בלא"ה אסור ורק עשו חיווק עיין באבני מילואים ס"ק ד שגזרו שיהיה מלקות שאם משום כרת לכד לא היו עושים לו כלום ויש רשעים שרק משום מלקות יתרחקו מעבירה ולא משום כרת

⁸⁹ בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סימן סה) שמוכח מדבריו שהבוועל ארמית אסור לקראו לס"ת, וממילא הוא הדין דאין לצרפו לעשרה. עוד כתב שכל הטעמים שעליהם סומכים המקילים, משום דנחשב קצת כתינוק שנשבה, לא שייך לענין נשואי נכרית, דאין רוב ישראל נכשלים בזה, ומחוייבים לעמוד בפרץ בכל האפשרות. ובשו"ת תשובות והנהגות (ח"ב סימן תקמז) כתב דאמרינן בסנהדרין דף פב ע"א כל הבא על הנכרית כאילו מתחתן בעבודה זרה. וכן פסק הרמב"ם (פי"ב מהלכות איסורי ביאה ה"ו) למדת שהבוועל כותית כאילו נתחתן לעכו"ם, שנאמר ובעל בת אל נכר ונקרא מחלל קדש ה'. מבואר שהמתדבק לנכרי, קשור לאלהיה, ויש עליו חומר עבודה זרה, ונחשב למשומד, ועיי"ש שהנשוי לנכרית, מנהג כל ישראל שקוברין אותו מחוץ לקבר. ועיי"ש שנסתפק אם יינו הוה יין נסך.

⁹⁰ ע' תנדר"א זוטא פ"ג לא ער בחכמים לא מי ששואל הלכה כענין בבית המדרש ולא עונה בתלמידים ולא מי שמשיב הלכה בתלמידים וע' רש"י מלאכי שם שכ' ער בתלמידים ועונה בחכמים, ער לשון אדם חריף, ובמצו"ד שם ער היינו תלמיד המעורר לשאול לרבו ספקותיו, ועונה הוא חכם העונה ומשיב. וע' בס' חסידים סי' רמ"ג וסי' שע"ד.

⁹¹ אבל בגוי הבא על בת ישראל אין בה כרת. ר"ן פ' בן סורר דף נב ונודע ביהודה תנינא אבהע"ז סי' קנ.

⁹² שו"ת רדב"ז סי' ב' אלפים קלב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ועון זה⁹³ אף על פי שאין בו מיתת בית דין אל יהא קל בעיניך, שיש בו הפסד שאין בכל העריות כמוהו⁹⁴, שבן מן הערוה אף על פי שהוא ממזר הוא בנו לכל דבר ובכלל ישראל הוא, ובנו מן הגויה אינו בנו ומסיר אותו להיות אחר ע"ז, ודבר זה גורם לדבק בגוים שהבדילנו ה' מהם ולשוב מאחרי ה' ולמעול בו.

ח. בצינעא נמי בית דינו של חשמונאי גזרו ... ישראל הבא על העובדת כוכבים חייב משום נשג"א כי אתא רבין אמר משום נשג"ז

הבא⁹⁵ על הכותית דרך זנות במקרה, מכין אותו מכת מרדות מדברי סופרים⁹⁶, משום עכו"ם ומשום זונה⁹⁷ גזירה שמא יבא להתחתן, ואם ייחדה לו בזנות חייב עליה משום נדה⁹⁸, ומשום שפחה, ומשום כותית, ומשום זונה,

⁹³ רמ"א שם

⁹⁴ ז"ל מהר"א שטיין יש מקשים אמאי לא הביא ההיא דעירובין (יט.). אינו מניח שום ישראל מהול ליכנס לגיהנם חוץ מהבא על הגויה שמחמת אותה עבירה ערלתו נמשכת ואינו ניכר שהוא מהול וצ"ל מאחר שפי' התוס' בפ' הזהב דאף הבא על הגויה עולה אחר י"ב חודש א"כ הוה כמו אשת איש שעולה נמי אחר י"ב חודש כדמוכח שם פ' הזהב וא"כ מאחר שכתב הסמ"ג שהיא קשה מכל עריות ממילא לא גרע מעריות דאשת איש שאינו עולה עד אחר י"ב חודש ואין צריך להזכירו עכ"ל וכתב רש"ל על זה אבל מ"מ אין נראה בעיני לומר כן שיהיה גדול עונשו משאר עריות שהן בכרת ומיתה אלא ר"ל שהפסד גדול יש כאן דעל ידי זה סופו להדבק בע"ז ולחלל השם והא דלא מייתי כאן ההיא דאברהם משום דהתוס' פ' לשם דהבא על הגויה אינו נענש לירד לגיהנם אלא א"כ יש לו שאר עבירות שיוורד בשבילם לגיהנם דאז כשבא על הגויה אינו מעליהו אחר י"ב חודש משו"ה לא תני נמי הבא על הגויה באיך שלשה שיוורדים ואינם עולים מיד ומהאי טעמא לא הזכירו הסמ"ג לפי שהוא רוצה להזכיר תיכף העון במי שבא על הגויה לחוד בלא צירוף שאר עבירות עכ"ל. ולענ"ד אין צורך לכל הנ"ל כי לא בא להזכיר כאן העונש של עבירה כי בודאי גדול עונו מנשוא אלא דקמ"ל רבותא דמצינו גריעותא בעבירה זו מה שלא מצינו בעריות דישאל ועל כן אמר כאן הפסד ולא קאמר עונש. מ"ז שם

ב

⁹⁵ שם הלכה ב ושו"ע אבהע"ז מז א

⁹⁶ ואם יש לה בעל עיין בבאר היטב שם בשם תוס' קידושין כא ע"ב שעובר משום עשה של ודבק באשתו ולא באשת חבירו ועיי"ש בפתחי תשובה דמדברי הרמב"ם משמע שאפילו עשה לא יהיה דטאין אישות לעכו"ם אלא ביחס לחבירו עכו"ם אבל לא ביחס לישראל ועיין בריב"ש סי' ו ובאבני מילואים העלה שכיון שיש לגויה איסור שהרי היא חייבת מיתה כלקמן א"כ עובר על איסור דאורייתא של לפני עור עיין ל"ת רצמ ויהיה תלוי אי הוה כתרי עברא דנהרא ואכמ"ל

⁹⁷ ברמב"ם לא כתב משום זונה ועיין בחלקת מחוקק ס"ק ב

⁹⁸ שאם היה במקרה לא גזרינן משום נדה יהודיה כיון שיכול להיות שאינו יודע שהיא נדה עכשיו משא"כ ביחד לו (רא"מ עה"ת ס"פ בלק)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ואם לא ייחדה לו אלא נקריה מקרה אינו חייב אלא משום כותית, וכל חיובין אלו מדבריהן.

במה דברים אמורים כשהיה הבועל ישראל, אבל כהן הבא על הכותית לוקה מן התורה משום זונה⁹⁹.

ט. ייחוד דבת ישראל דאורייתא היא

כבר התבאר במסכת קידושין דף פ: שאסור מדין תורה¹⁰⁰ להתייחד עם ערוה מהעריות, או עם חייבי לאוין¹⁰¹ בין זקנה בין ילדה, שדבר זה גורם לגלות ערוה¹⁰².

⁹⁹ שם הלכה ג ושם

¹⁰⁰ בגמ' ע"ז לו: איתא: ייחוד דבת ישראל דאורייתא היא דאמר ר' יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק רמז לייחוד מן התורה מניין שנא' כי יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אב מסית בן אב אינו מסית אלא בן מתייחד עם אמו ואין אחר מתייחד עם כל עריות שבתורה, ייחוד דאורייתא דאשת איש, ואתא דוד וגזר אפילו אייחוד דפנויה, ואתו תלמידי בית שמאי ובית הלל גזר אפילו אייחוד דעובדת כוכבים וכן פסק להדיא בטור אבהע"ז כב וכן ביד רמ"ה סנהדרין כא: ובחכמ"א שער בית הנשים כלל קכו, א. וכן כתב בפשיטות בהחפ"ז חיים בספר נדחי ישראל פכ"ד ובגדר עולף פ"ח ובחתימת הספר, ועיין בשו"ת צ"ץ אליעזר חלק ו סימן מ – קונ' איסורי יחוד פרק א שהביא דבסנהדרין כא: איתא נמי בהאי לישנא ייחוד דאורייתא הוא ועיין בר"ח בע"ז שם כותב בסתמא אבל ייחוד דבת ישראל אם היא אשת איש מן התורה היא גם רש"י ותוס' בשבת ד' י"ג ע"א סוברים בפשיטות דייחוד דא"א איסורו מה"ת ממש. ומפורש יוצא כן גם מדברי התוס' בסנהדרין ד' ל"ז ד"ה התורה ועיין גם בתוס' סוטה ד' ז' ע"א ד"ה נדה שמוכח נמי בכזאת אך בעיין ב"ש ס"ק א שהביא דעת הרמב"ם שאינו אלא איסור מדברי קבלה, ובחינוך קפח יש מדייקים כרמב"ם ועיין בצ"ח שם שמוכח דבספר ארעא דרבנן למהר"י אלגזי מערכת י' אות רפ"ח כתב דהרמב"ם הוא לפי סברתו דכל דבר שאינו מפורש בכתוב לא קרי ליה ד"ת כמ"ש בכמה מקומות ועיין שם בצ"ח שהביא שבמפורש בדעת הרמב"ם פסק הלוש באה"ע סי' כ"ב סעי' א' וכפי הנראה קיימי בשיטתו גם המחבר בשו"ע שסתם והדרישה לטור שם.

¹⁰¹ פרישה וב"ש ס"ק א אך עיין בצ"ח הנ"ל שהביא חבל אחרונים שחלקו וס"ל דחייבי לאוין אינו אלא מדרבנן ספר עצי ארזים על אה"ע סי' כ"ב סק"א ומטעים בדבריו דיש לנו נפ"מ לדינא אם הוא מדאורייתא או לא, והיינו בספק איסור יחוד כגון שאינו ידע אם היא בת ג' שנים או בכמה ענינים שנחלקו הפוסקים באיסור יחוד דהיכא דאיכא איסור דאורייתא ספיקא לחומרא ובאיסור דרבנן ספיקא לקולא ע"ש בדבריהם ביתר אריכות. וכן בקרית ספר על הרמב"ם להמבי"ט ז"ל, כותב בפכ"ב מה' איסורי ביאה כשגזרו דוד ובית דינו על ייחוד דפנויה הוא דגזרו וכ"ש ייחוד דחייבי לאוין דגזרו עליהם, וכן בספר חקרי לב האה"ע סי' י"ח וכן גם בספר שו"ת תורת חסד מלובלין האה"ע סי' י"ב מאריך להוכיח דאיסור ייחוד דחייבי לאוין הוי נמי רק מדרבנן. אך קצת צ"ע לי על מש"כ בספר עצי ארזים לחלוק על הפרישה ומעמו דא"כ תיקשי להרמב"ם דס"ל דפנויה באיסור לאו דלא תהיה קדשה א"כ איך אמרינן דדוד וב"ד גזרו על ייחוד פנויה הרי מדאורייתא איסור ייחוד דחייבי לאוין, אלא ודאי דח"ל לאו בכלל עריות נינהו ולכאורה לרמב"ם לא קשיא מידי דהא ס"ל דייחוד לאו דאורייתא נינהו ולהכי גזרו על הפנויה ובכל זה חייבי לאוין וצ"ע.

¹⁰² שו"ע אבהע"ז כב סעי' א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תינוקת שהיא פחותה מבית שלשה ותינוק פחות מבן תשע, מותר להתייחד עמה, שלא גזרו¹⁰³ אלא על יחוד אשה הראויה לביאה, ואיש הראוי לביאה¹⁰⁴. אך בגדולה משלוש או גדול מגיל תשע אסור¹⁰⁵

שיעור זמן הייחוד י"א שהוא כ 5 דקות¹⁰⁶, ויש מחמירים גם בפחות¹⁰⁷, ולפיכך מקום שבו אין שייך להתייחד למשך זמן איסור ייחוד, מותר להתייחד בו, כגון שידוע שתפתח דלת לרשות הרבים בעוד דקה¹⁰⁸. אך מקום בו אפשר להתייחד בו משך זמן הייחוד, אסור להתייחד גם זמן קצר.

עיקר איסור ייחוד הוא למנוע מצב שבו יפתו המתייחדים אחד את השני לדבר עבירה, ולפיכך גם בזמן הזה שעונשים על אינוס, וכן במקום בו אין חשש לאינוס. אסור להתייחד¹⁰⁹.

אך אם גם אין חשש לפיתוי, כגון במקום בו עונשים בחומרה את המפתה, מותר להתייחד¹¹⁰.

¹⁰³ מלשון זה משמע שדעת המחבר שייחוד דרבנן אך אמנם אפשר לדחות דאירי בייחוד פנויה מהורה שהרי איירי בתינוקת פחותה מבית ג' דבסתמא פנויה מהורה היא אך אמנם עדיין יקשה מדין תינוק דהא שייך שיתייחד עם א"א דהוי דארייתא ואולי אנב שיטפא וצ"ע

¹⁰⁴ שם סעי' יא

¹⁰⁵ והא דמהני לקמן בדין שומר קמנה שאינה מוסרת את עצמה לביאה וביחוד עמה אסור כתב ב"ח שם חיישינן שמא יבא עליה באונס אבל כאן ליכא חשש אונס דהא גדולה עמה ולפתוי לא חיישינן דאינה מוסרת את עצמה לביאה ב"ח ס"ק טו

¹⁰⁶ שו"ת מנחת יצחק חלק ד סימן צד

¹⁰⁷ כך משמע משו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן סה או כב שכתב "שג"כ הוא שיעור יותר גדול משיעור הביאה שהוא ודאי יותר מכל נסיעה ארוכה דאיכא במעלית אף דמשך כ"ח קומות"

¹⁰⁸ שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן סה אות יז ומנח"ל הג"ל ובשו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ – קונ' איסורי יחוד פרק כב אך בשו"ת שבט הלוי חלק ג סימן קכב צידד להחמיר "ממעם דבאיסור יחוד תרתי אית בי' חדא דחששו דיעשה עכשיו עבירה, וחדא דכבר גזרו איחוד משום לתא דקריבה דעריות כיון דהייחוד הגורם הגדול לעורר מחשבת נאוף ולגלות ערוה... במקום דישנם גדר יחוד וחל כבר גזירתם שוב גם חצי שיעור יחוד אסור מן הדין – לא רק ממעם שמא ימשך לעבירה אלא דעבר על הרחקת עריות ושוב ראיתי בעין סברתי בצפנת פענח פכ"א מאיס"ב ה"ד – לענין אחר ע"ש – וראיתי להנאון הג' ממנצסטר שטרח ויגע למצוא שיעור איסור יחוד במינוטען – והוא כגדר למוד זכות כמצווה עלינו אבל עדיין צ"ע אם מרפאין שבר בת עמי להיות בספק איסור יחוד כנ"ל – אם האמת כן דיתכן שיעור עבירה בהליכת העלויעמער, ועכ"פ אהני לן דברי הה"ג – לדעת מקום איסור יחוד – כדי להחמיר אז גם בפחות מכשיעור. איברא היות כי דעתי נוטה בזה להחמיר, ומה אני להטיל דעתי על אחרים, וגם עיקרי דברינו בזה כבר הזכירו גם הרבנים הג' בתשובותיהם. ואולי מוטב שיהיו שונגין וכו' – ע"כ יהיו דברי בזה מועמין" עכ"ל

¹⁰⁹ בינת אדם שער ב"ח סי' כ"ו דאף שידוע דאם יאנסו אשה מכין ועונשין אבל אם היא תבעל לו ברצון עכשיו בזה"ז הוא היתר גמור ואין נחשב להם לבז כלל.

¹¹⁰ כן משמע מבינת אדם הג"ל שסיים "ובזמן מהרמ"ש באמת כן היה דיניהם לשרוף הבעל יהודית בין באונס בין ברצון אבל עכשיו ידענו בבירור שאינו כך וא"כ אין כאן היתר כלל ע"ש" משמע שבמקום בו עושים כן יש

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

י. בן מתייחד עם אמו ואין אחר מתייחד עם כל עריות שבתורה

עוד התבאר שם שמותר לאדם להתייחד עם כל יוצאי חלציו¹¹¹ ולפיכך מותר לאם להתייחד ולדור בקביעות עם בנה ובן בנה ובן בנה וכן האב עם בתו ובת בתו ובת בתו והבעל עם אשתו נדה¹¹² וכן מותר לאדם להתייחד עם סבתו ואם סבתו ומותר לאשה להתייחד עם סבה ואב סבה והיתר זה הוא דוקא להתייחד עמה לבדה, אבל אם יש שם אשה אחרת אפי' אם בתו או בת בתו שם אסור¹¹³.

וכמו כן אב ובתו ההולכים בדרך, ויש ישראל אחר עמהם אסור¹¹⁴.

י"א שבן מועיל לשמור על אמו, מפני ייחוד עם אחר¹¹⁵, אך האם אינו מועילה לשמור על בנה, מפני ייחוד עם אחרת¹¹⁶.

אך אשה ההולכת בדרך, ובנה עמה, לא תוכל לילך עם עגלון, אא"כ יש ישראל אחר, שיהיו שלושה עם העגלון.

היתר. וכ"כ העורך ר' דוד צבי קאמצבורג בקובץ תל תלפיות שבט תרפ"ו באות יט וכן משמע בחזו"א יו"ד סי' סו אות ב ג נבי אשה חשובה

¹¹¹ ב"ה שם מובא בפ"ת ס"ק ב

¹¹² שם סעי' א

¹¹³ פ"ת שם ס"ק ב באופן דנראה דאין חילוק בין אם הוא בנה או אביה וכדומה דלעולם בעינן ג' דרוקא בבעל ואשה אמרו דמשמרינן זא"ז ולא באחר

¹¹⁴ דרוקא בעיר מהני ב' אנשים ולא בדרך ומטעם שמא יצטרך א' לנקביו וכאן נמי יש חשש שמא יצטרך האב ותשאר בתו ביחוד עם ישראל האחר

¹¹⁵ משום דהבן מקפיד שלא תזנה אמו משא"כ אב עם בתו דהבת אינה מקפדת כ"כ אם יזנה אביה ע"ש: פ"ת שם

¹¹⁶ שו"ת יוסף אומץ סי' כו



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

יש מתירים בכל הנ"ל, שכל שאחת מקרובותיו המותרות בייחוד שם, מותר להתייחד עם אשה אחרת, וכן מותר לה להתייחד עם איש אחר, אם קרובותיה שם¹¹⁷. ויש שפסקו שבשעת הדחק המקל לא הפסיד¹¹⁸.

ולהלך דף פא: יתבאר בעזה"ת שיש אוסרים להתייחד עם אחותו¹¹⁹. ויש מתירים¹²⁰. והמחמיר תבא עליו ברכה¹²¹. אך המנהג להקל להתייחד לפרקים¹²². ומ"מ במקום בו אין מכירים שזו אחותו, יש להמנע להתייחד משום חשד¹²³.

לדור בקביעות עם אחותו ליותר משלושים יום, אסור לכו"ע¹²⁴. ויש אוסרים¹²⁵ בדירה קבועה ביותר משלושה ימים.

יא. ייחוד דאורייתא דאשת איש ואתא דוד וגזר אפי' אייחוד דפנויה

עוד התבאר שם דף פא: כשאירע מעשה אמנון ותמר, גזר דוד ובית דינו על ייחוד פנויה גם אם היא מהורה. ואף על פי שאינה ערוה, בכלל ייחוד עריות היא¹²⁶.

גם בארום עם ארוסתו ישנו איסור ייחוד ואפילו לאחר כתיבת התנאים¹²⁷

¹¹⁷ שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן סה אות ח שהאשה לא תתמצה לזנות עמו כיון שהן לא יזנו אף שאיכא טעם דהקרובות אין להן תאווה אליו ... ומסתבר שגם האיש יש לו בושח לזנות עם אשה בפני אמו ובתו ואחותו לסתם אינשי שהן שומרי תורה ומצוות דכולן רוצין שיחזיקוהו לשומר תורה ומצוות שלכן רק כשיש לחוש לכולן שיתקוף אותן יצרן לזנות איכא איסור ייחוד ולא כשאיכא גם אחרוני אף קרובות שאין להן יצר ותאווה

¹¹⁸ שו"ת בית שלמה חלק אורח חיים סימן מה

¹¹⁹ ב"ש בדעת הרמב"ם הטור והשו"ע

¹²⁰ רא"ש ורש"י מובא בב"ש שם

¹²¹ ח"מ שם ס"ק א בשם הרמזים חכמ"א שם יב

¹²² שו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ – קונ' איסורי ייחוד פרק כ "חזינן דלא משתבש עמא דנהיגי בפשיטות בהיתרא דייחוד עם אחותו בלי פוצה פה ומצפצף, ויפה כותב בספר ערך שי על אה"ע דלבא ולגזור איסור בזה הוא גזירה דאין רוב הציבור יכולין לעמוד בו דמה יעשו אח ואחותו מוכרחים לסמוך אשלחן אביהם ולא ימלמו מלהתייחד"

¹²³ שו"ת אמרי יושר ח"ב סי' מג

¹²⁴ שו"ת אמרי יושר שם וכדבריו נקט בצי"א הנ"ל

¹²⁵ שו"ת שבט הלוי חלק ה סימן רא

¹²⁶ שו"ע ונו"כ אהע"ז כב סעי' ב

¹²⁷ הח"ח בגדר עולם פ"ח וז"ל שם "ודע עוד אפילו אם היא עתידה להיות אשתו כגון שהיא אחר כתיבת התנאים אף אם יקל לעצמו לטייל עמה על כל פנים יזהר מלהתייחד עמה שלא בפני אדם כי היא שוה לכל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ובימינו הפנויות נדות הן וי"א¹²⁸ שייחוד עם נדה הוא בכלל ייחוד עם הערוה וי"א¹²⁹ שאינו אלא אסור מדרבנן.

י"א¹³⁰ שכדי שלא לעבור על איסור ייחוד, יש למסור נפש. וי"א¹³¹ שרק באיסור ייחוד בערוה דאורייתא, חייב למסור נפש, אך בחייבי לאוין אין למסור נפש. וי"א¹³² שאין כלל דין מסירות נפש באיסור ייחוד.

י"א¹³³ שאם אין מטרתם להתייחד כדי להציל נפשם, אלא שבכדי שיוכלו להציל נפש, יצטרכו לעבור על איסור ייחוד, והוא אמצעי להגיע למטרת הצלת נפש, ולא הצלת נפשות בעצמו, אין חייבים למסור נפש.

הנשים בענין זה ואין שום היתר בזה מחמת התנאים אפילו אם היתה טהורה וכל שכן שהיא בודאי נדה כל זמן שלא טבלה כדין על כן איסור ייחוד במקומו עומד וכל שכן בחיבוק ונישוק מן התורה שעל זה בא הכתוב לא תקרבו לגלות ערוה כמו שכתב הרמב"ם פכ"א מהלכות איסורי ביאה המחבק או מנשק אחת מכל העריות עובר בלאו דלא תקרבו לגלות ערוה והמקילין בזה עתידין ליתן את הדין ע"ז בעולם הבא וגם לא יראו טוב בעוה"ז

¹²⁸ חכמת אדם שער בית הנשים כלל קבו חפץ חיים גדר עולם פ"ח ובגדחי ישראל פכ"ד וז"ל "ורע עלי המעשה ששמעתי שיש כמה אנשים צעירים שהופקר אצלם איסור ייחוד לגמרי שבחור ובתולה העוסקין במלאכה יחד בבתי חרושת המעשה שוכרין להם משכן מיוחד בפני עצמם בעד שניהם ושוכנים שם יחד בקביעות וכבר כתבנו לעיל דאיסור ייחוד הוא אפילו אם היה רק באקראי וכ"ש בזה שמתיחד עמה תמיד העון חמור מאד שעוברין עליו מדי יום ביומו ונעשה מומר לאותו דבר מפני שהופקר אצלם איסור תורה לגמרי בשאט נפש ומלבד זה כמה מכווער הדבר מאד שבחור ובתולה יתגוררו תמיד במשכן אחד ובאופן זה קרוב הדבר מאד וכמעט ברור שיתגבר יצרם עליהם ויבואו לידי עבירה של איסור כרת"

¹²⁹ בשו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ – קונ' איסורי ייחוד פרק א אות יז מביא בספר נחל ברית בה' יולדת סי' ש"ל אות ב' שכתב דצ"ע כשהיא נדה די"ל דהוי בכלל ג"ע. אך בקונטרס דברי שלום להמהרש"ם ז"ל שבסוף הספר שם באות ל"ט מביא לזה דברי החנוך מצוה רצ"ו בסופה דמבואר דכל אשה שהקדושין תופסין בה ל"ה בכלל ג"ע, ומסיים דלפ"ז גם נדה אינו בכלל ג"ע ליהרג, ושגם בתשו' פ"י ח"ב סי' מ"ד האריך להוכיח כן עיין שם. ולפ"ז יש להוסיף לומר גם בעצם איסור הייחוד דפנויה נדה דנ"כ לא הוי אלא מדרבנן מכיון דלא הוי דומיא דאמך בסתר שלמדים מזה לאיסור ייחוד דערייות, בהיות דקדושין תופסין בה ול"ה בכלל ג"ע ובסי' כ"ה שם בצי"א הביא בזה דעות שונות בשו"ת ריב"ש סי' תכ"ה ובס' הזכרונות למהר"ש אבוהב ז"ל בה' נדה. ושכן העלה אחרי המחקר הרב בזה בס' חקרי לב חאה"ע סי' י"ז דיחוד נדה אסור מה"ת לב"ע לעומת זאת הגר"ש לנדא בשו"ת נו"ב מהדו"ת חאה"ע סי' ל"ז שהיה פשוט בעיניו ההיפך מזה דגם ייחוד דפנויה נדה האיסור הוא רק מדרבנן וכן בתשובה להגאון מופה"ד הגר"א מקאונא ז"ל הנדפסת בספר שו"ת מר ואהלות (פוסק) באהל ארץ נוד וכן בשו"ת תורת חסד (מלוכלין) חאה"ע סי' י"ב ובחזון אי"ש נשים סי' ל"ד אות ג'

¹³⁰ שו"ת טומו"ד מהדו"ק סי' קצ"ב וחושש גם לדעת הרא"ם דגם באבזיריהו דג"ע דרבנן יהרג ואל יעבור, וזוהי חומרא גדולה מצד, וקולא גדולה מצד להיות כ"כ נקל ענין חיי נפשות.

¹³¹ בשו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ – קונ' איסורי ייחוד פרק א חילק בדעת האחרונים חילוק זה

¹³² בשו"ת שם אריה חאה"ע סי' ל"ג

¹³³ בשו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ – קונ' איסורי ייחוד פרק א אות יד דאימתי אמרינן להאי דינא דאפילו אאבזיריהו דגילוי עריות יהרג ואל יעבור זהו דווקא היכא דהעבירה הזאת של האבזיריהו היא המטרה של המבוקש, כגון שהמכוון של הכופה שיעבור ע"ז, או שהדבר כשלעצמו הוא המטרה לרפואה להתרפאות מזה, וכל כדומה לזה, אבל היכא שזה רק אמצעי כדי להגיע אל המטרה, ואין על העבירה הזאת כשלעצמה שום

תרימוות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מילדת שאינה יכולה לנהוג, יש לה לשכור נהגת, או ליסוע עם שומר, בכדי שלא להכשל באיסור יחד. ובשבת תיקח עמה קטן או קטנה, בכדי למעט בחילול שבת¹³⁴.

יב. ואתו תלמידי בית שמאי ובית הלל גזור אפי' אייחוד דעובדת כוכבים

כפיה של עבירה על דת, וגם אינה של עצמה שום מטרה לרפואה להתרפאות על ידה, אזי בבכ"ג כו"ע יודו דאין ע"ז דינא דיהרג ואל יעבור, ולא על כגון זה הוא שנפסק בשו"ע יו"ד שם דיהרג ואל יעבור.

¹³⁴ בשו"ת צ"ץ אליעזר חלק ו סימן מ – קונ' איסורי יחוד פרק א דין מביא שו"ת שם אריה חאה"ע סי' ל"ג שכותב: נשאלתי במעשה שהיה באשה אחת מבני הכפרים אשר בהקשותה בלדתה שלחה לעיר ביום השבת להביא מילדת עברית והעגלון היה עכו"ם ונסתפקו איך לעשות, אם תסע המילדת בעצמה עם הא"י יש כאן איסור יחוד, ואם יסע עמה שומר ישראל נמצא השומר מחלל שבת, ואף שבשביל פיקוח נפש שרי לחלל מ"מ דלמא עדיף שתסע בעצמה ולעבור על איסור יחוד כדי למעט בחלול שבת. ונחלקו בזה הלומדים ונמנו ונמרו שיסע עמה קטן או קטנה דאין כאן רק איסור דרבנן. דאיסור שבת ניתן לדחות מפני פיקוח נפש ושוב מהסס קצת וכותב וז"ל: רק די"ל כיון דאפשר שיסע עמה שומר עדיף טפי לעשות כן דהא דאיסור יחוד נדחה הוא רק משום דעשה דוחה ל"ת והרי אפשר לקיים שניהם ע"י שומר, ואף השומר יחלל שבת מ"מ ניתן לדחות מפני פ"ג, ויש סברא לכאן ולכאן, והיכא דנמצא קטן או קטנה ודאי דראוי לעשות כן לשלוח הקטן לשומר והגאון הגרש"ק ז"ל, ובתשובה הנדפסת בספרו שו"ת טו"ט מהדו"ק סי' קצ"ב בא להתיר מצד אחר והיינו משום דאשה קרקע עולם היא וא"כ בזה ודאי פ"ג דוחה אותו ואין לאחר לחלל שבת עבור כך, ולדינא יפה הורה רמ"מ דבאם הוי חילול שבת של תורה לא יחלל גדול שבת עבורה והיינו מטעמא דדידי כיון דאשה קרקע עולם רק קטן מותר ליסע עמה אבל גדול לא יחלל שבת אפילו באשת איש, דעכ"פ ראוי לדחות דרבנן בשביל דרבנן דפנויה וזה הוי בכלל יהרג ואל יעבור ובתחומין דרבנן ודאי יעבור ואל יהרג ראשית יוצא לנו נפקותא בלהיפך היכא שהמילד הוא איש וזה שבא לקרוא לו היא אשה וכן נמי כשזה שצריך לנסוע עם המילדת הוא יהודי דהיינו שצריכים לשלוח אליה עגלון או נהג יהודי והשאלה גם עליו אם מותר לו לנסוע אתה ביחוד, דאזי לדעת הגרש"ק אסור לו לנסוע ולהתיחד אתה משום פ"ג, דהרי ל"ש בכאן הסברא דקרקע עולם, והוא הרי, ס"ל דיחוד הוי אביזריהו דג"ע וגם באביזריהו יהרג ואל יעבור, ואפילו אם היא פנויה ג"כ אסור לו ללכת עמה דהרי חושש גם לדעת הרא"ם דגם באביזריהו דג"ע דרבנן יהרג ואל יעבור, וזוהי חומרא גדולה מצד, וקולא גדולה מצד להיות כ"כ נקל ענין חיי נפשות. ואילו להשם אריה אין נפ"מ בין כשהשאלה על אשה לבין כשהשאלה על איש, ואותם הצדדים שדן על אשה ישנם גם באיש. והנפ"מ ביניהם הוא בין בשבת כהמדובר בשאלה שלהם, דלהגרש"ק יש לצרף שומר אפילו גדול משום פ"ג, ולדעת השם אריה בפנויה אין להתיר לשומר גדול ליסע ג"כ, ועדיפא שיסע אתה לבד, ובא"א, אם החילול מדרבנן נוטה להעדיף שיסע אתם שומר גדול באין קטן, ובחילול דאורייתא אין ולא ורפיא בידיה, וכן הנפ"מ ביניהם הוא גם לימות החול כשאין בנמצא שומר שילוח אותם, דלדעת הגרש"ק אסור לו ליסע אתה בכל גוונא דהוי אביזריהו דג"ע ויהרג ואל יעבור, ואילו להשם אריה מותר לו לנסוע ולהתיחד עמה ואף מחויב לעשות כן משום פ"ג, ולא מיבעיא דמותר כשהיא פנויה, אלא אף כשהיא א"א מותר לו נמי משום דדוקא גילוי עריות ממש דהוא באיסור כרת אינו נדחה מפני פ"ג, אבל שאר קריבות דעריות ומכ"ש יחוד דעריות ודאי נדחה מפני פ"ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שמאי והלל גזרו על ייחוד עובדי כוכבים¹³⁵.

נמצאכל המתייחד עם אשה שאסור להתייחד עמה, בין ישראלית בין עובדת כוכבים, מכין את שניהם מכת מרדות, האיש והאשה, ומכריזין עליהם חוץ מאשת איש שאע"פ שאסור להתייחד עמה, אם נתייחד אין לוקין, שלא להוציא לעז עליה שזינתה ונמצא מוציאין לעז על בניה שהם ממזרים¹³⁶.

במקום שנראה לבית דין דאיכא למיחש לאיסורא, צריך להפרישן¹³⁷.

אולם אפילו התייחדה עם הפוסל אותה בביאתו, אינה נפסלת לכהן בכך, ואין אשת איש נאסרת על בעלה, שאין אוסרין על היחוד¹³⁸.

יג. גזרו על תינוק עובד כוכבים שיטמא בזיבה שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצלם במשכב זכור ... מאימתי מטמא בזיבה ... בן ט' שנים ויום אחד

העכו"ם אין¹³⁹ חייבין עליהם משום נדה ולא משום זבה ולא משום יולדת, ואין מטמאין¹⁴⁰ לא בזיבה ולא בנדות ולא בלידות דין תורה שנאמר (ויקרא טו פסוק ב) וַיִּפְּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרָתָם אֱלֹהִים אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב וְגו' בני ישראל מטמאין בזיבה ולא העכו"ם, וחכמים גזרו על כל העכו"ם הזכרים

¹³⁵ שם סעי' ב ולא היה בכלל גזרת ייחוד פנויה בת ישראל כי בבת ישראל איכ' למיגזר טפי כי יש לחוש שמא מתייחד עם ערוה דאם יתייחד עם זו יתייחד נמי עם הערוה מה שאין כן בגויה דאינו יכול לבא בגויה לידי עריות פרישה שם ס"ק א ב"ש שם ס"ק ג

¹³⁶ שם סעי' ב

¹³⁷ רמ"א שם סעי' ב

¹³⁸ ח"מ שם ב ב"ש שם ג

¹³⁹ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק ד הלכה ד

¹⁴⁰ שם הלכות מטמאי משכב ומושב פרק ב הלכה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

והנקבות שיהיו כזבים¹⁴¹ תמיד לכל דבריהן¹⁴² בין ראו בין לא ראו לענין טומאה וטהרה.

והוא¹⁴³ שיהיה הזכר בן תשע שנים ויום אחד ולמעלה והנקבה בת שלש שנים ויום אחד ומעלה, אבל הקטנים למטה מזמן זה לא גזרו עליהן טומאה שעיקר הגזירה היא כדי שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצל העכו"ם במשכב זכור ופחות מזמן זה אין ביאתן ביאה.

ובעת שגזרו עליהן לא גזרו על שכבת זרע שלהן אלא שכבת זרעו של עכו"ם טהורה כדין תורה.

ומפני מה לא גזרו עליה טומאה כדי להודיע שטומאתן מד"ס שהרי הכל יודעין שאילו היו זבין דין תורה היתה שכבת זרעם אב הטומאה כשכבת זרע הזב ומאחר שידעין בטומאתן שהיתה מד"ס לא יבואו לשרוף עליה תרומה וקדשים.

נמצאת למד שזובו של עכו"ם, ודם נדה או דם זיבה ולידה של בת עכו"ם, ובת עכו"ם ועכו"ם עצמן אף על פי שהם נקיים מן התורה מדם הזב, ורוק העכו"ם ומימי רגליהן ומשכבן ומרכבן, ובוועל עכו"ם¹⁴⁴, כל אחד מאלו אב טומאה מד"ס לפיכך אין חייבין עליהן על ביאת מקדש וקדשיו ואין שורפין עליהן את התרומה, וכולן מטמאין אדם וכלים במגע ומטמאין אדם במשא כזב לכל דבר, אלא שהטומאה מדבריהן כמו שביארנו, ודם הנכרית ברוקה וכמימי רגליה מטמא לח ואינו מטמא יבש¹⁴⁵.

¹⁴¹ משמע דלענין הבא עליה לא גזרו וקשיא דהא אמרינן בכמה דוכתי דגזרו על הנכריות משום נשג"ז וי"ל דלא גזרו עליה משום נשג"ז אלא בזמן שמיחד אותה לזנות אבל הבא עליה אקראי בעלמא לא גזרו עליה משום נדה וכן כתב הרב פ"ב וי"ל ולא אסרה תורה אלא דרך התנות אבל הבא על הנכריות דרך זנות מכין אותו מכת מרדות מדברי סופרים שמא יבא להתחתן בהם ואם יחדה לו בזנות חייב עליה משום נדה ומשום שפחה ומשום גויה ומשום זונה ואם לא יחדה לו אלא נקראת מקרה אינו חייב אלא משום גויה ומשום זונה וכל חייבים אלו מדבריהם ע"כ. שו"ת רדב"ז ללשונות הרמב"ם איסורי ביאה שם

¹⁴² רמב"ם הלכות טומאת מת פרק א הלכה יד

¹⁴³ שם הלכות מטמאי משכב ומושב פרק ב הלכה י

¹⁴⁴ בערוך השולחן העתיד הלכות משכב ומושב סימן קח יש כתב "וטומאה דבוועל לא ידעתי מקורו" ולכאורה היינו סוגייתנו דגזרו משום נשג"ז כלומר שהרי הוא כבוועל נדה דאל"ה מאי אהני הא בלא"ה לוקה על כותית באקראי ובמיחד אותה הוסיפו נשג"ז כדלעיל וע"כ לענין שיהיה טמא כבוועל נדה. שו"ר שכינותי להגדרה"ק בקרית מלך שם

¹⁴⁵ וזהו עוד קולא שעשו להיכר דאלו דם נדה ישראלית הא מטמא לח ויבש. ערוך השולחן העתיד שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

